

ART

ТВОРЧИСТЬ ПЕДАГОГА-ХОРЕОГРАФА. ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Гриценко Олена Едуардівна

викладач кафедри сучасної та бальної хореографії

Дрожжа Яна Юріївна

здобувач освіти

Харківська Державна Академія Культури

м. Харків, Україна

Анотація: У статті розглянуто питання, що пов'язане із творчістю як обов'язковою умовою професійної майстерності педагога-хореографа. У формуванні естетичної і художньої культури особистості хореографічне мистецтво в умовах сучасної мистецької освіти.

Ключові слова: сучасність, мистецька освіта, хореографія, естетичне виховання, педагог-хореограф.

Сучасний етап розвитку людської цивілізації посилює вимоги до наукової компетентності фахівців з вищою освітою. Вони повинні вміти творчо мислити, самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватися в бурхливому потоці наукової інформації [4, с. 19]. Але в сучасній педагогічній практиці процес підготовки майбутнього вчителя хореографії, як і процес професійного вдосконалення, частіше пов'язують з методичним забезпеченням, набуттям хореографічно-викладацького досвіду, розвитком якостей гуманістичного спрямування, залишаючи поза увагою важливість розвитку таких якостей, як уява, мислення, сприймання. Що, у свою чергу, є складовою поняття педагогічної майстерності як комплексу властивостей особистості викладача, що забезпечують високий рівень самоорганізації його в професійній творчій

діяльності. В умовах реформування освітньої галузі особливої актуальності набуває проблема виховання духовно-культурної особистості. В Законі України «Про освіту» говориться, що «метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей...» [2, с. 9]. Великий вплив на розвиток особистості школяра, його духовно-культурного потенціалу має мистецька освіта, що реалізується в закладах загальної середньої освіти через мистецьку галузь.

Метою цієї освітньої галузі є розвиток особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва, здатність до сприймання, розуміння і створення художніх образів, художньо-творча самореалізація і духовне самовдосконалення. Однією із змістових ліній освітньої галузі «Мистецтво» є хореографічне мистецтво.

У формуванні естетичної і художньої культури особистості хореографічне мистецтво розглядається як найважливіший аспект естетичного виховання. Хореографія – це світ краси руху, звуків, світлових фарб, костюмів, тобто світ чарівного мистецтва, тобто вплив на естетичну сферу світосприйняття дитини. Слово «хореографія» (у перекладі з грецької: *hcoreia* - танець, *grapho* – пишу) більш пізнього походження і у прямому значенні тлумачиться як запис рухів і танців за допомогою системи умовних знаків (слова, малюнки, ноти тощо), отже, не відображає синтетичної природи мистецтва. Тому часто використовується термін «музично- хореографічне мистецтво», в якому підкреслюється його музична і рухова природа. Дослідники українського хореографічного мистецтва (К. Ю. Василенко, В. М. Верховинець, А. І. Гуменюк, Т. С. Ткаченко та ін.) науково обґрунтували та розтлумачили ряд теоретичних, методичних і практичних проблемних питань щодо розвитку та функціонування української хореографії.

Але зміст слова «хореографія» поступово став значно ширшим і поняття «хореографія» у теперішній час включає в себе все те, що відноситься до мистецтва танцю: професійний класичний балет, народні і бальні танці,

танець-модерн, естрадні танці. Хореографія – це танцювальне мистецтво у цілому, в усіх його видах: національні танці народу своєї країни (українські танці), народні танці різних країн світу, класичний танець, бальні танці, сучасні танці тощо. Наразі виокремлюємо в мистецтві хореографії ще й дитячу хореографію, через яку відкриваємо емоційні прояви дитини [1, с. 29].

Хореографічне мистецтво – це синкретичне, що поєднує різноманітні елементи, мистецтво. В ньому злились в єдиному потоці танець і пантоміма, музика і поезія, скульптурні пози і пластика рухів, а також драматургія літературного твору. Хореографію слід розглядати не тільки як вид мистецтва, але й як напрямок в освіті. Хореографічна освіта, як і освіта в цілому, детермінується соціально-економічними та суспільно-політичними процесами. Вона є ефективним засобом соціалізації людини, розвитку її світоглядної культури, формування здатності до саморегуляції та самовдосконалення.

Заняття хореографічним мистецтвом сприяють і фізичному розвитку дітей: правильному руху, пластичності, умінню управляти своїм тілом, виробляє у них правильну поставу, впевнену легку ходу.

Провідною функцією хореографічного мистецтва є вираження емоцій і почуттів. І основними виражально-зображальними засобами в ньому виступають загальнолюдські засоби передавання емоцій і почуттів – інтонація, міміка, виражальні рухи, пози, жести, художньо узагальнені танцювальні рухи. Отже, специфіка хореографії визначається її різнобічним впливом на особистість школяра. У заняттях хореографією особлива увага приділяється не тільки розвитку ритмічної, але і емоційно-дієвого зв'язку музики і танцю. Таким чином, хореографія як вид мистецтва, гармонізує фізичний і духовний розвиток дитини в умовах шкільної освіти.

Існує низка науково-педагогічних досліджень (такі вчені як А. Шевчук, А. Ваганова, Н. Власова, В. Грінер, Л. Держинська, М. Кольцова, Ф. Рац, А. Фомін та інші), в яких хореографія розглядається як один з допоміжних засобів фізичного, розумового, морального виховання дітей дошкільного й молодшого шкільного віку. В умовах сучасної мистецької освіти хореографія,

як навчальний предмет, має бути доступною для вивчення будь-якій дитині незалежно від її природних обдарувань і віку як додаткова можливість фізичного, естетичного, емоційного, художнього її розвитку. Саме організаційно-педагогічні умови проведення хореографічних занять в закладі загальної середньої освіти визначають специфіку форм, методів, зміст і логіку побудови уроку з хореографії [2, с. 45].

На шляху вибору педагогічних умов постає суперечність між: неповною визначеністю конкретних вимог у нормативних документах, що стосується проведення занять хореографії в закладі загальної середньої освіти, та тими можливостями впливу на розвиток дитини, що здійснюється внаслідок занять хореографією. Р. Захаров, відомий педагог і хореограф, зазначав, що «хореографія як вид мистецтва має свою специфіку, яка, у свою чергу, визначає специфіку професії педагога-хореографа. Крім ґрунтовних знань із хореографії, майбутній хореограф повинен знати педагогіку, анатомію, музику, а також бути психологом, здатним аналізувати психологічний стан своїх вихованців...». Він вважав, що навчальний процес має складатися таким чином, щоб навчальні предмети взаємодоповнювали один одного, а спеціальні дисципліни вивчалися у тісному зв'язку із філософією, педагогікою, психологією, літературою, етикою й естетикою, культурологією, іноземною мовою [3, с. 12].

Так, яскраво розкрити художній образ у танці (створення костюмів і сценографії) педагогу-хореографу допоможе образотворче мистецтво, зрозуміти історію розвитку сучасної або бальної хореографії — вивчення історії розвитку хореографії взагалі. Для більш повного розуміння методики виконання рухів, комбінацій потрібні знання анатомії та фізіології людини, для складання танцювальних творів — основ музичної грамоти, а щоб зміст танців був цікавим і запам'ятався глядачеві, педагог-хореограф повинен черпати натхнення в літературі.

Творчість є предметом аналізу багатьох сучасних наук. Знання людини про життя, її бажання й інтереси природно влітаються в її художню діяльність – без цього вона не може стати творчою. Тому розвиток творчої

особистості залежить від діяльності педагога-хореографа. Сьогодні тема творчих аспектів діяльності педагога-хореографа вивчається й постійно розвивається. І як перспективу розвитку цієї теми ми можемо розглядати творчу особистість та творчу діяльність педагога-хореографа.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Коваль П. Педагогічні засади розвитку особистісних якостей молодших школярів засобами ритміки та хореографії / П. Коваль // Обдарована дитина. 2018. № 12. С. 44–47.
2. Спортивна сучасна хореографія: комплексна навчальна програма з позашкільної освіти / Н. В. Борсук, І. Ю. Мосякова, Т. К. Окушко. К., 2011. 64 с.
3. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька : навч. посібник. К., 2002. 270 с.
4. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: навч.-метод. посібник А. С. Шевчук. 3-тє вид., зі змін. та доповн. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 288 с.